

DANMARKS HISTORIE.

FORTALT FOR

UNGDOMMEN

AF

R. J. HOLM,
SEMINARIELÆRER.

Dansk Historie
København

FØRSTE DEL.

Wilhelm Priors Hof-Boghandel.

Kjøbenhavn.

1884.

Statens pædagogiske Studieamling

L. 96 af
Ho
de
II

Forord.

Nærværende Bog, som er skreven efter Tilskyndelse fra en Del Lærere i Folkeskolen, kan formentlig være brugelig som Lærebog i saadanne Folkeskoler, hvor der arbejdes paa at bringe et større Udbytte ud af Undervisningen i Fædrelandshistorien, i Realskoler, Pigeskoler, og maaske paa Folkehøjskolerne.

Ved dens Udarbejdelse har den Opfattelse gjort sig gjældende, at meget af det traditionelle Stof uden Skade kan skydes til Side, for at det, som medtages, kan faa en udførligere Behandling. Skal Historien blive til virkelig Opdragelse, maa der være Anskuelighed i Fremstillingen, hvad igjen kræver en bredere Behandling af det givne Emne. Og gjælder end Kravet om Anskuelighed først og fremmest Lærerens mundtlige Fremstilling, der ikke mindst ved dette Fag maa være Undervisningens egentlige Løftestang, saa maa det dog vel ogsaa i nogen Grad gjælde Bogens, der, om den end af forskjellige Grunde maa være mere kortfattet, dog ikke gjerne skulde være et Modbillede til den mundtlige Undervisning eller særlig være indrettet paa at give Ungdommen Afsmag for historisk Læsning.

For de Hensyn, der have været tagne ved Emnernes Valg, maa Bogen vel selv kunne gjøre Rede; kun et Par Bemærkninger derom skal her gjøres. Hvis hele Nordens Historie skulde have været omhandlet, vilde Bogen bleven større, end den efter sin Bestemmelse maatte være; derfor er der kun

hist og her, hvor der har været Anledning dertil, fortalt lidt om Frændefolkene. Den danske Kongerække kan følges helt igjennem, hvad vistnok enhver vil finde rimeligt, men for øvrigt har det været Hensigten at give et Billede af Folkets, ikke særlig af Kongernes Historie. Dette vil fremgaa af den givne Inddeling og Oversigterne, men formentlig ogsaa af de forskjellige Emners Valg og Behandling. Særlig Vægt er der lagt paa at fremdrage og skildre de Mænd og Kvinder, der til forskellige Tider have ført an, eller i en eller anden Retning have raget frem og givet de rigeste Bidrag til Folkeudviklingen.

Skolerne kunne efter Ønske faa Bogen indbunden i et eller to Bind.

Jelling i Juni 1884.

Udg.

Oldtiden.

Naar vort Fædreland først blev bebygget, og hvilke Folk der først byggede her, om det var Folk af vor egen Stamme eller af en anden, derom kan intet med Vished siges. Men det véd vi, at vort Land i hin fjærne Tid havde et andet Udseende, end det nu har, og at de første Beboeres Levevis var vidt forskjellig fra vor. Landet var dækket af store, mørke Fyrreskove, i hvilke Flokke af Kronhjorte, Raadyr, Elsdyr og Rensdyr strejfede om; i Søerne sejlede Svaner, i Aærne byggede Bævere, og fra de aabne Pletter i Skovene hørted Bjørmens Brummen og Ulvens Tuden. Det var saaledes Dyrene, der raadede i Landet, ikke Menneskene. De indvandrede Mennesker, faa i Antal, havde erobret sig smaa Strækninger i Skovkanten ved Kysterne eller ved Aaløbene. De stod paa et lavt Trin, kjendte ikke Metaller og maatte nøjes med Redskaber dannede af Træ, Ben og Sten. Agerdyrkning kjendte de ikke, Kvægavl ikke heller, deres eneste Husdyr var Hunden. Deres Næringsveje vare Jagt og Fiskeri; med Stenpile og Stenøxer fældede de Skovens Dyr eller fangede dem i Snarer og Gruber; de spiste deres Kjød og klædte sig i deres Skind; ogsaa fra Havet og Søerne hentede de Føde af Fisk, Muslinger og Østers. Minder om denne Befolkning (Stenalderens Folk) ere 1) de saakaldte Affaldsdynger eller Køkkenmøddinger, som gjerne findes ved vore Fjorde og indeholde, hvad en Samling Urbeboere igjennem lange Tider har ophobet af Muslingskaller, Ben, raa Flintsager o. s. v., 2) Dysser og Jættestuer, stensatte Gravkamre, i hvilke de have jordet deres døde, og 3) en Mængde

fortrængt. Dette var ikke hans eneste Bedrift; thi alle Vegne, hvor noget stort blev øvet i hans Tid, var han med; hans Heltery var vide kjendt, og hans Sange ikke mindre; thi han var lige saa god Skjald som Kæmpe. Paa den Tid, hvorom her fortælles, opholdt han sig i Sverige, og var derfor med i Braavalleslaget paa Svenskernes Side.

I Danmark regerede den Gang den gamle HARALD HILDETAND, der i sin Ungdom havde været en stor Krigsmand, men nu var blind af Alderdom, og frygtede for at skulle dø Straadød. Dog undte Odin ham en hæderlig Død; han skulde falde i Kampens Bulder og drage med stort Følge til Valhal. Da derfor BRUNE, som var Sendebud mellem Harald Hildetand og den svenske Konge SIGURD RING, en Gang paa sin Sendefærd druknede i en Aa, tog Odin sig hans Skikkelse paa, rejste med Bud frem og tilbage mellem Kongerne, og forrettede sine Ærinder paa den Maade, at Stridslysten blev vakt paa begge Sider, og det blev bestemt, at Kongerne med al deres Styrke skulde mødes paa Braavalle Hede.

Sigurd Ring kom først, men befalede sine Folk at forholde sig rolige, indtil Danskerne vare komne og ordentlig opstillede. Dette tog Tid; thi der var en mylrende Mængde. Skib laa ved Skib mellem Sælland og Skaane, saa man kunde gaa fra Land til Land som over en Bro. Men endelig vare de der. Kongerne talte til Hærene og opmuntrede dem til at gaa frejdig paa, Lurerne klang, og Kampraab fyldte Luften. Striden begyndte med, at Hærene sendte Skyer af Spyd og Pile mod hinanden, og allerede under denne første Del af Kampen flød Blodet i Strømme. Da Pilene vare opbrugte, drog man Sværdene og kæmpede Mand mod Mand. Stærkod, der, som sagt, var paa Sigurd Rings Side, gik først mod Ubbe Friser og fik af ham sex Saar. Der efter kæmpede han med Skjoldmøen Veborg, som hug ham saaledes i Ansigtet, at Hagen dingiede, men han bed i Skjægget og holdt den saaledes fast. Saa mødte han Skjoldmøen Visne. «Du raser mod Enden», raabte hun ham i Møde, «nu skal du dø!» — «Nej», svarede han, «ikke før du har tabt Haralds Banner!» I det samme afhug han hendes Haand og gik videre. — Den

gamle blinde Kong Harald kjørte frem i Striden med et Sværd i hver Haand og hug løs paa Fjenderne. Han faldt i Slaget, man vil sige for Odins egen Haand, men femten Konger faldt med ham og tredive Tusende fribaarne Mænd.

Da Sigurd Ring hørte, at hans Modstander var falden, gav han øjeblikkelig Tegn til at standse Slaget. Dagen efter lod han Haralds Lig opsøge og sætte paa Baal tillige med hans Hest. Kong Sigurd gik da frem foran Baalet og bad Harald ride rask til Valhal og bestille Husly til Kæmperne, hvorefter alle Høvdinge gik rundt om Baalet og kastede Vaaben og Guld derpaa.

Vikinge- og Omvendelsestiden.

En Oldtidshistorie have vi Nordboer ikke. Vistnok har vor Folkestamme boet her i mange Aarhundreder, før Ansgar forkyndte Kristendom her inde; men ingen indfødt Mand har i den Tid skrevet Folkets Historie, og fremmede Folk kjendte os ikke; kun Grave og Oldsager og gamle Sagn fortælle om hine fjærne Tider. Men i det niende Aarhundrede sker der en Forandring. De hjemlige Fortællinger blive mere indholdsrige, og andre Folkefærd lære os at kjende. Omtrent fra Aar 800 eft. Kr. kan man da regne, at den historiske Tid begynder.

Det første Tidsrum af denne omfatter et Par Hundrede Aar og kaldes sædvanlig Vikingetiden (omtrent 800—1000), fordi et mærkeligt Kampliv, Vikingelivet, i dette Tidsrum er saa fremherskende. Men man kan ogsaa kalde denne Tid Omvendelsestiden, fordi det store Trosskifte fra Hedenskab til Kristendom da tager sin Begyndelse. Og endnu et tredje maa mærkes ved denne Tid: enkelte mægtige Konger overvinde de mange Smaakonger og samle Landsdelene til de tre Riger, der bestaa den Dag i Dag.

1. Vikingefolkets Tænkemaade og Levevis.

Vikingetidens Mænd omtales ofte som høje, kraftige og smukke Folk. Deres Færden i det frie, de mange Legems-

og Vaabenøvelser gjorde Legemet stærkt og smidigt. Og i det kraftige Legeme boede hos en ret Viking en stærk Sjæl, en Vilje, der ikke var let at bøje. Fra Barnsben øvedes Drengen i krigersk Idræt; Manden bar altid Vaaben, og om nogen kom ham for nær, var han snar til at slaa fra sig. Mod og Manddom ansaas for den højeste Dyd, Fejghed for den skjændigste Last. Man maatte ikke ræddes for noget, og det var de ypperste Mænd, der «gik syngende i Døden» eller «leende til Odin». Paa mange Maader gav Folkets krigerske Sind sig til Kjende. I Følge Holmgangs-Loven afgjordes mange Tvistigheder ved Holmgang eller Tvekamp; den, der ikke mødte, naar han blev æsket paa Holm, blev ikke længer anset for en Mand. I Følge Blodhævner-Loven var det en hellig Pligt for de nærmeste efterladte at hævne deres dræbte Frænder; den Søn, der lod sin Fader ligge uhævnat, tabte sin Ære. Men mere end noget andet vidner Vikingelivet om Folkets Kamplyst. Denne Krigerfærd paa Havet, som vi nu til Dags vilde kalde Søroveri, opfattedes i Vikingetiden ikke blot som en lovlige Næringsvej, men endog som den bedste Vej til Ros og Hæder, og om end ikke alle frie Mænd deltog deri, var det dog en almindelig Syssel. Vikingeskibet, hvis høje For- og Bagstavn gjerne var prydet med udskaarne Drage- og Mandehoveder, og hvis Skrog var smukt malet, dreves frem ved et stort firkantet Sejl og havde i Almindelighed en 40 Mand om Bord. Ofte sluttede Mandskabet paa flere saadanne Skibe sig sammen til et Vikingelag, der valgte en fælles Hovding og vedtog en fælles Lov. De sejlede da viden om paa Havet, gjorde Strandhug paa Kysterne og fyldte Skibene med Bytte; mødte tvende saadanne Flaader hinanden, opstod en frygtelig Kamp, der gjerne fortsattes, til den ene bukkede under. Da kunde den sejrende drage hjem med dobbelt Bytte og Sejrens Ry. Vistnok var det vilde Vikingeliv altid forbundet med Vold og Grusomhed; men der var dog stor Forskjel paa Vikingelagene. Somme bestod af Bersærker, der ikke kjendte til Skaansel, men med krigersk Vildhed ranede og myrdede lige saa godt Kvinder, fredelige Bønder og Kjøbmænd som deres Jævnlige; men andre bestod af mere dannede og ædle Mænd, som det Lag, der styredes af den

svenske Viking HJALMAR, hvis Vikingelov forbød at spise raat Kjød, at røve Kvinder og rane fra fredelige Mænd. Et vare de alle enige om: at Bedrifter pryde Manden, og at man ikke vinder Heltery ved at «sidde under sodet Bjælke og døse i Arnekrogen». At fare vidt i Verden, at prøve mange Eventyr, øve Bedrifter, der spørges viden om, vinde Guld og Hæder ved sit Sværd og til sidst efterlade sig et herligt Eftermæle, dertil stod Nordboens Hu i hine Dage.

Om Sommeren færdedes Vikingerne paa Havet, men om Vinteren sad de hjemme. Da fik man at se, at de vældige Stridsmænd ogsaa kjendte til blidere Følelser. Visdom var højt anset, Skjaldskab ikke mindre. Naar Kæmperne om Vinterkvælden sad i Hallen, da løftede Skjalden tit sin Røst og kvad om Forfædrenes Bedrifter. Især var Julen en Glædestid; da kom man sammen til store Gildeslag, hvor der ikke blot var Mad og Drikke, Flæsk, Øl og Mjød i Overflodighed; men hvor der ogsaa var meget at høre paa af Sang og Fortælling. Kvinden var højt anset; hun pristest for sin Skjønhed, Troskab og Huslighed. Man mente, at hun havde en vis Gave til at forudse tilkommende Ting (Vølver), og at hun kunde tyde Drømme, ligesom man ogsaa havde stor Tro til hendes Lægekunst. Hustruen bar Nøgleknippet i sit Bælte som Tegn paa sin husmoderlige Værdighed, og Manden fulgte ofte hendes Raad i vanskelige Sager. Gjæstfrihed var en Dyd, der skattedes højt; saa længe Gjæsten var under Husets Tag, var han fredlyst, selv om han var Husets værste Fjende. Stor Pris satte man paa Venskab. Undertiden indgik to Venner en Pagt med hinanden, i det de blandede Blod og lovede at staa hinanden bi i Liv og Død (Fostbroderskab). Et af de smukkeste Træk i Vikingefolkets Karakter er den Kjærlighed, hvormed det fredede om Minderne. Ved Dødsfald samledes de efterlevende til Gravøl, drak Mindebæger for den døde, undertiden med Løfte om at hædre hans Minde ved en eller anden Stordaad, Runestene rejstes ved Gravene, og Fortælling om de bedste Mænd og Kvinder gik fra Slægt til Slægt. Derfor hedder det i et Digt fra hin Tid (Havamaal):

Formue dør,
Frænde dø,
selv jeg og skal dø;
ét jeg véd,
som aldrig dør:
Dom om hver en død!

Formue dør,
Frænder dø,
selv jeg og skal dø;
men Hædersnavnet
aldrig dør
for den, som det erhverved!

2. Vikingetogene til andre Lande.

I Begyndelsen drev Vikingerne deres blodige Næringsvej her hjemme i Østersøen og Kattegat, men senere vovede de sig ud over Nordsøen til Englands, Frislands og Frankrigs Kyster, hvor der var rige Lande og stort Bytte at vinde. Mange Vikingelag forenede sig under en Søkonge, der i Spidsen for sin Vikingehær trængte dybt ind i Landene og gennemførte store Landstrækninger med Ild og Sværd. En saadan Søkonge var REGNAR LODBROG, om hvem mange Sagn fortælles, og som skal have endt sit Liv paa en Vikingefærd i England, hvor han gik syngende i Døden og sluttede Sangen med de Ord: «Grynte vilde Grisene, kjendte de Galtens Kaar!» Det var Sønnerne, han tænkte paa, og om dem have vi vissere Kundskab. I Aaret 866 landede to af dem, IVAR og UBBE, med en Hær i England. Om Vinteren satte de sig fast i Ostangel, men da Vaaren kom, førte de Hæren mod Nord til Northumberland og indtog Hovedstaden YORK, fra hvilket faste Punkt de danske i den følgende Tid drog ud til nye Kampe, og efter 12 Aars blodig Strid maatte den engelske Kong Alfred overlade dem hele det nordlige England indtil den store Landevej, der gik tværs over Landet fra London til Chester (Watlingastræt). Ved Freden, som sluttedes 878, blev saaledes grundet et dansk Rige i England, hvis første Konge hed GUDRUM, der ligesom flere Konger efter ham styrede Danelagen efter danske Love.

Men England var ikke det eneste Land, der lærte at kjende Vikingernes tunge Sværd. Ogsaa Frislands og Frankrigs Kyst var oversvømmet af Vikingeskarer, som man, da de kom Nord fra, kaldte NORMANNER. De yndede at sætte sig fast ved de store Flodmundinger; her kunde de da ligge Vinteren over,

og naar Foraaret kom, trængte de ad Floden dybt ind i Landet paa Plyndringstog mod Byer, Borge og Klostre. Til sidst tog de stadigt Ophold i Rhinens, Seinens, Loires og Garonnes Mundinger, nye Flaader kom da stadig til, saa Hærens Tal steg saa betydelig, at ikke blot Borge og Byer følte sig truede, men hele Landet. I Aaret 885 trængte saaledes en dansk Vikingehær paa 40,000 Mand op ad Seinen og belejrede Paris. Det var intet Under, at Frankerne skjælv og indførte i Kirkebønnen: «Herre, frels os fra Normannernes Raseri». Som Togene til England endte ogsaa Togene til Frankrig med, at et nyt dansk Rige blev grundet. Henimod Aar 900 fik den danske Vikingehær i Nordfrankrig en Høvding, som i de islandske Sagaer kaldes Gange-Rolf, men som Normannerne selv kalde ROLLO. Han indtog Byen ROUEN og lod den stærkt befæste, og fra dette Sted gennemførte han i en Række af Aar Nordfrankrig, indtil den franske Konge Karl den enfoldige i Aaret 911 maatte afstaa en Del af sit Land til de danske. Det nye danske Rige blev kaldet NORMANDI, og Rollo og hans Ætmænd raadete over det i henved 300 Aar.

Medens Danskerne stiftede Riger i England og Frankrig, togede de svenske mest i Øst og stiftede der i det nuværende Rusland GARDERIGE med Kongesædet Holmgaard og drog videre ad Flodvejene til det sorte Hav og Konstantinopel, hvor mange Nordboer under Navn af Væringier kom til at tjene som Livvagtskarle i Keiserens Gaard. Nordmændene hærjede især paa Skotlands og Irlands Kyst, paa hvilket sidste Land de stiftede smaa Riger.

Vikingetiden er en af Nordboernes største Daadstider. Evropas Folk lærte i denne Tid ikke blot at frygte, men og at agte og beundre Kraften og Heltemodet i Nordens Sønner, og fra de nye danske Riger, som længe vedbleve at staa i Forbindelse med Moderlandet, fortes megen Kundskab og Dannelse hjem til dette.

3. Island bebygges, og Amerika opdages.

Samtidig med den krigerske Udfærd i Vest og Syd gjorde Nordmændene en fredelig Landvinding, i det de fandt og bebyggede Øerne i Nordhavet, først FÆRØERNE, senere ISLAND.

NAD-ODD hed den norske Viking, som først saa' Island. Han sejlede ved Færøerne, da en Storm drev ham ud over Nordhavet og førte ham til et stort Land, hvor han besteg et højt Fjæld, men saa' ikke derfra Røg eller noget andet Tegn til, at Landet var bebygget. Da han sejlede bort derfra saa' han megen Sne falde paa Fjældene og kaldte derfor Landet SNELAND. En svensk Mand, som var bosat paa Sælland og hed GARDAR, drog siden ud for at opdage Sneland. Han sejlede Landet rundt og blev saaledes vis paa, at det var en Ø. Den tredje Opdager var FLOKE VILDGERDSSØN, en stor Viking fra Norge. Før han drog ud, blotede han til tre Ravne, som skulde vise ham Vej. Da han var kommen et godt Stykke forbi Færøerne, slap han én af Ravnene løs; den satte højt til Vejrs og fløj saa tilbage over Agterstavnen. Senere slap han den anden løs, som efter at have kredset højt oppe vendte tilbage til Skibet. Men da han til sidst slap den tredje løs, satte den Kursen fremad, og ved at styre i samme Retning fandt Floke Landet. Han sejlede syd med Landet og vesten om Reykjanes over de store Fjorde Faxefjord og Bredefjord. Paa Nordlandet, hvor han overvintrede, var koldt, Fjordene laa fulde af Is; derfor kaldte han Landet ISLAND. Da han atter kom hjem til Norge, lastede han det nye Land; men en af hans Mænd, Thorolf, roste det og sagde, at der dryppede Smør af hvert Straa; ham kaldte de siden Thorolf Smør.

Da Island saaledes var blevet kjendt, blev det snart bebygget. I Aaret 872 havde HARALD HAARFAGER vundet Sejer over sine Modstandere og gjort sig til Enekonge i Norge, og da denne Konge vilde tage Selvstyret fra Bønderne og sætte dem i Skat, bleve mange Vikinger og Storbønder misfornøjede med Tilstanden hjemme og søgte sig derfor et nyt Hjem paa Island, hvor Naturen vel var fattig og barsk, men hvor der dog var Græs i Dalene og Fisk i Elve og Fjorde, og hvor hver Mand kunde leve frit og være sin egen Herre. De første Nybyggere vare Fostbrødrene INGOLF og HJØRLEJF, der sejlede ud fra Norge 874 hver paa sit Skib, og førte med sig deres Kvinder, nogle frie Mænd, Trælle, Gods og Kvæg. Ingolf var en sindig og mild Nand, der troede paa Guderne; da han kom i Nærheden af Landet, kastede han sine Højsædesstøtter over

Bord og sagde, at han vilde fæste Bo, hvor de flød i Land. Hjørlejf var tapper, men vild og haard og brød sig ikke om Guderne; Vaaren efter Udfærden blev han dræbt af sine Trælle, og da Ingolf saa' hans Lig, sagde han: «Ussel Skæbne timedes her en god Kæmpe, at Trælle skulde blive hans Banemænd; det sér jeg vel, at saa gaar det hver den, som ikke vil blote!»*) Ingolf gik det vel. Ved Faxefjorden, hvor Højsædesstøtterne vare drevne i Land, byggede han sin Gaard, der hvor nu REYKJAVIK ligger. Han tilegnede sig alt Landet deromkring, men delte meget af det ud til de frie Mænd, der vare med ham og til sine frigivne Trælle samt til flere Storbønder fra Norge, der efterhaanden ankom til Landet. Alle bleve de frie Mænd, men Ingolf blev dog som en Høvding i Bygdelaget og forestod den fælles Gudstjeneste. Som Begyndelsen her blev gjort paa den sydvestlige Side af Øen, gik det hele Kysten rundt. I Løbet af 60 Aar, den saakaldte «Landnamstid», flyttede mange af de ypperste Høvdingslægter fra Norge til Island. I Førstningen udgjorde Nybyggerne mange mindre Samfund (Godord), som det Lejf dannede, uden gjensidig Forbindelse: men snart følte man Trang til Fællesskab i Lov og Styrelse; der blev oprettet et Ting for hele Øen (Altinget) og givet Love, der gjaldt for alle. Saaledes dannedes det frie Samfund paa Island, der bestod i over 300 Aar, og som berømmes Verden rundt for de herlige Sagaers Skyld, som der fremstod. Kjærlighed til Mindet og Lyst til at fortælle om Stormænd fandtes vel trindt om i Norden, men naaede Højdepunktet paa Island. Først gik Fortællingerne fra Mund til Mund, og senere bleve de førte til Bøger. I tvende Bøger, den ældre og den yngre Edda, samledes Sange og Fortællinger om de gamle Guder, i Sagaerne fortælles om Fortidens Helte, om norske og danske Konger og om mange af de islandske Stormænd. Det er Bøger, som give os levende Billeder af Livet, som det den Gang førtes, først og fremmest af de viljestærke Mænd og Kvinder, som da levede.

*) I Hedenskabet sidste Tid tabte adskillige Troen paa Aserne og slog deres Lid til „egen Magt og Styrke“.

Vikingernes Lyst til eventyrlige Rejser førte dem videre mod Vest. Da ERIK DEN RØDE, der boede paa Islands Nordkyst, paa Grund af et Drab maatte forlade Landet, besluttede han at sejle vesterud for om muligt at finde nogle Skær, han havde hørt omtale. Efter en lang Sejlads kom han til et stort Land, som han gav Navnet GRØNLAND, fordi, som han sagde, et smukt Navn lokker Folk til. I et Par Aar undersøgte han Landet, sejlede saa til Island for at fortælle sin Opdagelse og formaa andre til at følge sig derover, hvad ogsaa lykkedes. Da han kom tilbage til Grønland, byggede han paa Vestkysten Gaarden BRATTELID, hvoraf endnu findes Levninger. Uagtet Landet var koldere og fattigere end Island, kom dog ikke faa Nybyggere derover, saa der blev tvende Bygder (Østerbygden og Vesterbygden). Herfra opdagedes Amerika i Aaret 1000, henimod 500 Aar før Colombus fandt det. En Sømand ved Navn Bjarne blev af Stormen dreven langt i Vester og kom til Grønland med Fortælling om, at han derude i Vester havde sét et stort Land, som han ikke nøjere havde undersøgt. Denne Fortælling tillod ikke Erik den rødes Søn LEJF at sidde rolig paa Brattelid. Efter mange Overtalelser bevægede han sin gamle Fader til endnu en Gang at gaa med paa Opdagelsesrejse. Men undervejs til Skibet snublede den gamles Hest, saa han faldt af. «Det er mig ikke forundt at opdage flere Lande», udbrød den gamle og vendte hjem. Sønnen derimod gik om Bord tillige med de 35 Mænd, der vilde følge ham. Da de længe havde sejlet i Sydvest, saa' de Landet, den ny Verden. De sejlede om ved Klippekyster og skovgroede Kyser og landede til sidst ved en Flodmunding, hvor de fandt Vinranker med Druer, hvorfor de kaldte Landet VINLAND. Lejf drog tilbage til Grønland, men i den følgende Tid drog flere til Vinland for at gjøre sig nærmere kjendt med Landet og handle med de vilde Mennesker, som levede der, og som Nordboerne kaldte Skrællinger. Dog blev Forbindelsen ikke af Varighed, og den Tid kom, da den store Opdagelse næsten var gaaet af Glemme.

4. Den danske Kirke grundlægges.

Medens Vikingerne fyldte Verden med Kampbulder, drog en Mand stille og sagtmodig om i Nordens Lande og forkyndte Fredens Evangelium. Uden Sværd og Blodsudgydelse, ved milde, alvorlige Ord og offervillig Kjærlighed vandt han større Sejre end de sejersæle Kæmper; thi han sejrede i Hjærterne, lærte Nordens Folk en ny Tro, en ny Maade at leve paa, et helt andet Maal at stile efter. Denne Mand er den hellige ANSGAR, Nordens Apostel.

De frankiske Kejsere, hvis Rige strakte sig op til Ejderen, vare ivrige i at udbrede Kristendom, om de end ikke altid forstod at gjøre det paa rette Maade. KARL DEN STORE havde tvunget Saxerne, vore sydlige Naboer, til Daab og Kristendom; hans Søn LUDVIG DEN FROMME tænkte nu paa at gaa videre og bringe Kristendom til de stridbare Nordboer, dog — til Held for os — paa en anden Vis end Faderen; det var ikke Krigshære, men Prædikanter, han sendte herop. Den første af disse var Biskop EBO af Reims, der vel ikke udrettede meget, men dog noget; thi han formaaede den danske Kong HARALD til at drage til Kejseren, der opholdt sig i Ingelheim ved Mainz, og der modtage Daaben (826). Da Harald vendte tilbage til Danmark, ledsagedes han af et Par Munke, der skulde holde Gudstjeneste for ham og fortsætte, hvad Ebo havde begyndt. Den ene af dem var Ansgar.

Denne Mand er født i det nordlige Frankrig 801. Hans fromme Sind var tidlig fyldt med alvorlige Tanker, hvad klart fremgaar af de Drømme, han havde som Barn. En Gang saa' han i Drømme sin afdøde Moder staaende i hvide Klæder ved Jomfru Marias Side. En anden Gang drømte han, at Apostelen PEDER og Døberen JOHANNES bar hans Sjæl gjennem Skærsilden op til de salige Aander og Guds Trone, hvorfra det lod til ham: Gaa, men kom igen! Og en tredje Gang stod Jesus selv for ham og tilsagde ham Syndernes Forladelse. Han blev tidlig Munk i Korvej Kloster, men, da en Aflægger deraf, Ny-Korvej, blev grundet i Saxen, flyttede han hertil, og det viste sig her, at han havde ualmindelige Gaver til at tale til de nyomvendte paa deres Modersmaal. Her